

JUANOLA, Roser; CALBO, Muntsa; VALLES, Joan. *Educació del patrimoni: Visions interdisciplinàries. Arts, cultures, ambient*. Girona: Documenta Universitaria / Universitat de Girona, 2006. 90 p.

JUHER, Montserrat. *Amb els braços oberts*. Girona: CCG Edicions, 2006. 100 p.

La construcció d'habitatges a les comarques gironines: 1988-2005. Girona: Col·legi d'Arquitectes Tècnics de Girona, 2006. 19 p.

LLEO, Lluís. *Edge: Exposició*. Girona: Caixa de Girona, 2006. 52 p.

MARTÍN I ROIG, Gabriel. *Castells del Baix Empordà*. Sant Vicenç de Castellet: El Farell, 2006. 160 p.

MINGUEZ, Joan. *Dies verges*. Girona: CCG Edicions, 2006. 248 p.

MOLERO LLORET, Natàlia. *Nardo: Un torero d'Olot*. Girona: CCG Edicions, 2006. 108 p.

NADAL, Josep M. *La llengua sobre el paper*. Girona: CCG Edicions, 2006. 160 p.

PAIROLI, Miquel. *Exploracions. Notes i converses de literatura*. Girona: CCG Edicions, 2006. 220 p.

PALOL, Miquel de. *Jueus*. Girona: CCG Edicions, 2006. 178 p.

PERNAU, Gabriel. *Per terres d'Al·là*. Figueres: Brau, 2006. 417 p.

PIÑERO SUBIRANA; RUBERT VILAR, Pau [coords.]. *Antologia de textos i exercicis per a la filosofia a batxillerat*. Girona: Documenta Universitaria, 2006. 320 p.

PLANELLAS-WITZSCH DÖRFLER, Mark. *Un cercle virtuós: Ciutadania catalana per a un planeta cooperatiu*. Girona: CCG Edicions, 2006. 164 p.

PRIETO, Pep. *La disfressa de l'indigent*. Girona: CCG Edicions, 2006. 116 p.

RODÉS, Montserrat. *Immunitats*. Girona: CCG Edicions, 2006. 70 p.

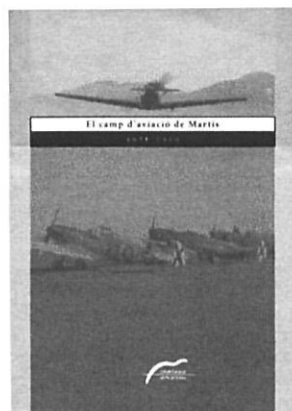
ROIG, Sebastià [textos]; PUIG, Jordi [fotografies]. *Roses. Triangle Postals*, 2006. 179 p.

SALA, Jordi [coord.]. *De la Bíblia a Joyce: Onze obres del canón literari*. Girona: CCG Edicions, 2006. 225 p.

de la Vall d'en Bas, Tortellà, Caldes de Malavella, Cassà de la Selva, Puigcerdà, Roses, Figueres, Verges, Vidreres, Vilajuïga..., alguns dels quals gairebé mai arribaren a funcionar.

El llibre *El camp d'aviació de Martís*, publicat el maig de 2004 pel Consell Comarcal del Pla de l'Estany, constitueix un estudi modelic del que va ser aquest camp d'aviació, que tingué prou activitat a les acaballes de la Guerra Civil, i que després d'un parèntesi de recuperació a la postguerra, tornà a funcionar a partir del 1944 fins a l'any 1960, en una segona època, com a aeròdrom militar.

Durant aquests anys foren molts els soldats que passaren pel camp d'aviació en les diferents lleves, entre els quals cal recordar una bona munió de pilots russos. L'exhaustiu treball de Joaquim Ejarque i Miquel Rustullet no solament aporta una gran base documental (a destacar l'apartat de fotografies), de recerca i elaboració de plànols, i documentació armamentística, sinó que ens apropa als testimonis de primera mà: soldats de les lleves, treballadors i veïns del camp, que donen una intensa qualitat humana a aquest llibre, ben proveït d'anecdòtic. Les il·lustracions i les anàlisis de les restes que encara es conserven constitueixen una magnífica i ben documentada obra d'arqueologia

de la Guerra Civil i la postguerra. Atesa la influència que el camp del Pla de Martís tingué sobre els pobles veïns –Banyoles, Esponellà, Porqueres, Serinyà...– el llibre sobre aquest aeròdrom constitueix un bon treball d'història local, però que transcendeix certament, per la seva temàtica, l'àmbit comarcal.

Jordi Pujiula

L'ensenyament de les belles arts

SERRA, Jordi.

Les escoles menors de Belles Arts al Baix Empordà (1880-1939).

XV Premi Pere Lloberas.

Ajuntament de la Bisbal d'Empordà, 2005. 282 pàgines.

Mentre llegia amb interès l'estudi que ha elaborat Jordi Serra i Teixidor sobre l'ensenyament de l'art al Baix Empordà (1880-1939), em passava per la ment la

pel·lícula de la meua estranya relació amb l'estudi de l'art al llarg dels anys: de menut, a l'escola Joan Bruguera de Girona i més tard, a la universitat. A la facultat, la història de l'art restava al marge de les altres matèries –considerades aleshores fonamentals: l'econòmica i la social–, de les quals venia a ser una mena d'apèndix o d'il·lustració; quelcom hermètic i autònom. Es tractava de conèixer, selectivament i parcialment, la vida dels artistes, els moviments artístics (els *ismes*) successius, les seves obres, i saber-les identificar en les diapositives que ens passaven a l'aula. Ni tan sols aconseguíem desmuntar amb la mirada allò que els artistes havien expressat amb el llapis, la pintura o qualsevol altre material, a fi de compartir la seva experiència. És a dir que, a través de l'art, no vaig assolir cap nivell d'iniciació a l'educació artística. Ja fa un temps que he anat assumint que les belles arts van lligades als moviments socials i econòmics de cada període o etapa, condicionades tant per la tradició artística com per la ideologia estètica. En la investigació històrica local –un cop superada la història positivista, de fets, dates i dades polítiques– hem prioritzat els fets econòmics i socials i la seva interpretació. Però els treballs com el que aquí ressenyem ens ajuden a descobrir la importància, en una

història interdisciplinària, i el valor de les coses quotidianes, de la petita cultura artística de la Bisbal, Sant Feliu de Guíxols, Palamós i Palafrugell. En aquest llibre, el lector hi pot trobar la fina connexió i la coherència que conjumina perfectament el context més general de la història de l'art amb la singularitat local i el seu ensenyament al Baix Empordà, de 1880 a 1939. Amb l'autora del pròleg, Mercè Vidal, convenim plenament en la coincidència —recomanable— que s'ha produït entre un bon investigador de l'art que estima la seva professió i alhora el seu petit/gran país. Personalment, m'hauria agradat que la recerca de Jordi Serra s'hagués editat d'una manera més agradable i fàcil per a la seva difusió, amb un ampli tractament de les fotografies, dibuixos i esbossos. Conec bé l'obra de Joan Bordàs i de Berga Boada que es conserva a l'arxiu municipal i, doncs, les seves possibilitats d'esdevenir una bella publicació, una excel·lent obra d'art imprès.

Àngel Jiménez

Banyoles, la memòria i la història

GALOFRÉ, Jordi.

La repressió franquista a Banyoles.

Ajuntament de Banyoles i Diputació de Girona. Banyoles, 2005. 155 pàgines.

De cap manera no podem comprendre el franquisme com un episodi anòmal o un interval de la història d'Espanya. Tampoc no és cert que la Guerra Civil va enfrontar bons i dolents; tanmateix, les accions dels uns i les dels altres són prou diferents i un quadre pintat amb tons només grisos desdibuixaria el passat.

Les humiliacions, robaris i assassinats foren executats a totes dues bandes de la trinxera.

Això no obstant, la repressió franquista fou molt més dura i atroç; sobre les seves espatlles recau la responsabilitat del dolor, de la sang i de la separació de famílies.

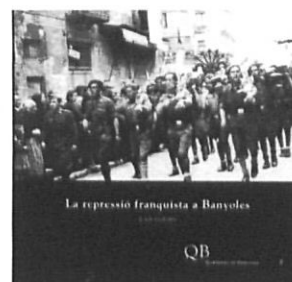
Amb noms i cognoms de les víctimes ho explica Jordi Galofré en aquest llibre, que té l'encert de no oblidar mai les escales diverses en què s'ubica la història. En efecte, és un llibre sobre la memòria i la història de Banyoles, encara que el lector sempre és oportunitat guiat per les múltiples connexions de Banyoles amb Catalunya, Espanya, i el món més enllà encara.

S'havien comès crims i vexacions abans de l'arribada de l'exèrcit franquista a Banyoles; d'això en dona compte Galofré. Després, el bàndol guanyador es prengué la venjança de totes dues maneres: freda i calenta.

En els primers mesos que seguiren a la victòria, foren nombrosos els banyolins executats després de sumaríssims i irregulars consells de guerra. Venjança calenta, on alguns banyolins plens de ràbia hi participaren. La venjança del bàndol franquista fou amb el cor ja fred: condemnes llargues de presó, reclusions en camps de treball o de concentració, les connexions miserables del franquisme amb els crims nazis a Mathausen o la impossibilitat del retorn de molts exiliats, entre d'altres.

A Banyoles, i a molts altres punts de la geografia catalana i espanyola, foren castigades les persones pobres, residents en barris humils i que moltes vegades van militar en organitzacions com la CNT, PSUC, POUM, UGT o el PSOE. N'hi havia alguns que eren culpables, però molts altres no! El dolor causat pel franquisme, les morts que va ocasionar i el terror que va semblar, foren desmesurats; va anar molt més enllà del que la raó i, fins i tot, el pensament de sang i de venjança hauria d'haver indicat.

La memòria i la història caminen de la mà. El llibre

d'història de Galofré, per altra banda excel·lent, fou possible pel record —la memòria— d'homes i dones testimonis d'aquells dies tràgics. Banyoles coneix quelcom molt important del seu passat, doncs, a partir de les pàgines llegidores plenes de fotografies de dolors i de misèria, que s'agraeixen per il·lustradores, d'aquest text.

En fi, l'amnèsic absolut per construir el seu futur no podria fer altra cosa que buscar en les petjades del seu passat. Saber qui havia estat li permetria esbrinar què vol fer amb el seu futur. En aquest sentit cal avançar. El franquisme tingué unes causes, encara que no el justifiquin; uns orígens i unes accions moltes de les quals foren terribles per als seus enemics. Cal recordar-ho. Si fos d'altra manera, enfront de l'evolució que podria conduir a obrir un nou possible «parèntesi», no es produiria la resistència obligada i necessària.

Alfons Jiménez Cortacans